WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 135. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го ЛИПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 18, 1962 No. 135. VOL. LXIX.

ЗДА ПЛЯНУЮТЬ ЗМЕНШЕННЯ ВИДАТКІВ НА ЗБРОЙНІ СИЛИ ЗА МОРЕМ

Вашинґтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара заявив на пресовій конференції в дні 16-го липня, що Пентаґон починає видавати менше на втримування американських збройних сил за морем, головним чином в Европі в Німеччині. Тепер на цю ціль видається річно коло $900 мільйонів. Пентаґон плянує так зменшувати ці видатки, щоб в 1966-му році вони були менші на половину в порівнянні з теперішніми, але бойова спроможність американських оборонних з'єднань не сміє бути зменшена при здійснюванні ощадностевого пляну. Йде тут про те, щоб якнайменше витрачати долярів за кордоном, бо це збільшує платничий дефіцит цієї країни. Крім цього департамент оборони сподівається зменшити відплив долярів за кордоном тим способом, що союзні европейські держави збільшать свої закупи у ЗДА, де будуть купувати за доляри більше зброї та воєнного знаряддя. Американські збройні сили мали б також купувати все потрібне у ЗДА, щоб зменшувати число долярів виданих закордоном. Це збільшило б витрати, бо американські товари дорожчі, як в Европі, але зменшило б відплив долярів за кордон. Теперішній бюджет на оборону становить майже $50 більйонів. МекНамара заявив, що вже вдалося зменшити відплив доляра на $600 мільйонів в 1961-му році, хоч в тому році треба було збільшити стан збройних сил в Европі внаслідок берлінської кризи і напруження в південно - східній Азії. Секретар оборони назначив окремі комісії, які мають так заплянувати витрати в долярах за кордоном, щоб до кінця червня 1963-го року зменшити їх на один більйон долярів. Але це не значить, що оборонний бюджет буде зменшений, бо витрати відбуватимуться у ЗДА. МекНамара заявив, що не плянується зменшити число цивільних осіб, які, як родини вояків, виїжджають до Европи. Щойно недавно почали члени родин американських вояків знова виїздити до Европи після 8-місячної перерви. Пентаґон плянує висилати до Европи менші військові з'єднання на коротший час, щоб не мусіли разом із вояками їхати і члени їхніх родин. Це також дасть ощадності у відпливі долярів поза межі ЗДА, бо утримання родини вояка коштує річно від $1.000 до $3.000, залежно від того, із кількох членів складається родина. Згідно з теперішніми зарядженнями вояки без родин перебувають за кордонами ЗДА 36 місяців, а з членами родин 24 місяці. В попередньому фінансовому році на одній особі заощаджено по $50, а в цьому фінансовому році плянується ощадності по $100 на особу. Плянується також затруднювати за кордоном менше число чужих робітників. Мається на увазі, щоб за кордон висилати готові мешкання, щоб їх там складати та ощаджувати на будовах мешкань, які там треба будувати за американські доляри. Секретар оборони хвалив один мільйон американських людей, які за кордоном стоять в обороні волі і миру в світі, і які співпрацюють в тому напрямку, щоб якнайменше витрачати американських долярів.

Кеннеді має найменувати Дорадчу Раду Консументів

Вашинґтон. — Президент Кеннеді в найближчому часі має найменувати Дорадчу Раду Консументів, бо ця важлива група населення в економіці країни — споживачі не мали досі свого офіційного голосу в уряді, як недавно заявив Президент. Члени цієї Ради є вже вибрані, і навіть говорять, що головою нового дорадчого тіла при Президенті має бути жінка. Президент під час виборчої кампанії в 1960-му році обіцяв зорганізувати Дорадчу Раду Консументів, і тепер здійснює свою обіцянку. Рада Консументів буде співпрацювати безпосередньо з Радою Економічних Дорадників Президента. Завдання цієї Ради буде інформувати уряд про те, що уряд може зробити в тому напрямку, щоб охороняти інтереси споживачів в найширшому розумінні цього слова.

Крайова продукція в 1961-му році становила $518,700,000,000

Вашинґтон. — Департамент торгівлі опублікував змінені числа про крайову продукцію і прибутки в 1961-му році, з яких виходить, що крайова продукція в минулому році становила $518,700,-000,000, на $2, 600, 000, 000 менше, як давніше подавалося. Крайові прибутки виносили в 1961-му році $427,800, 000,000, на $2,400,000,000 менше в порівнянні з давнішими даними. Крайова продукція, — це вартість виконаної праці і випродукованих предметів, а крайові прибутки, — це все те, що заробили робітники і всяка власність. Уряд бизнесової економіки стверджує, що навіть зменшені числа крайової продукції і крайових прибутків свідчать про те, що економіка ЗДА в 1962-му році перевищила економіки всіх попередніх років. Крайова продукція в першому кварталі цього року стояла на висоті $545 більйонів в річному відношенні. Річне відношення дістаємо тим способом, що продукцію з одного місяця множимо через 12.

В АМЕРИЦІ

● **Конґрес ухвалив компромісовий закон** про те, щоб збільшити фонд на позички для дрібних підприємців на $466 мільйонів, і тепер цей фонд становить $1,666,000,000. В цій сумі є і фонди призначені на позики тим підприємцям, які матимуть втрати внаслідок зменшення мита від імпортованих товарів. Закон про зменшення мита ще не є ухвалений.

● **До Нюйоркського порту** в першій половині цього року прибули 64 кораблі, які вперше були в цьому порті. Між цими кораблями був найдовший в світі пасажирський корабель „Франс" із французької корабельної лінії і найбільший в світі нафтоналивний корабель „Мангеттян", 940 стіп завдовжки, який може везти 106.568 тонн. „Франс", — 1,035 стіп завдовжки має посмність 66,348 тонн.

● **Військова бразилійська влада** 13-го липня заарештувала 18 емеритованих офіцерів, в тому 4 генералів, за те, що вони всіли вже були до літака щоб летіти до Куби, бо їх Кастро запросив на відзначування революції в Гавані. Їх заарештовано тому, що хотіли виїхати за кордон без дозволу, який мусять мати офіцери, навіть і емеритовані.

● **Колишній віце-президент** Ричард М. Ніксон, мав до вівтірка, 10-го липня, до 12-ої години вночі подати звіт про особисті витрати на правибори. Він зробив це аж 13-го липня, на що мав дозвіл від суду, бо кілька днів був за кордоном в Данії. Він звітував, що витратив $1,156.63,- в тому $256.63 на телефонічні розмови.

СТЕЙТИ І МІСТА ВІДЗНАЧАЮТЬ ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ ПІСЛЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ЙОГО ПРЕЗИДЕНТОМ КРАЇНИ

Вашинґтон. — Згідно з резолюцією Конґресу ЗДА в липні 1959 року, яка відома як публічний закон 86-90, президент Джан Ф. Кеннеді минулої п'ятниці, 13-го липня, проголосив тиждень, що почався 15-го липня, Тижнем Поневолених Націй, запрошуючи нарід З'єдинених Держав Америки „відзначити цей Тиждень відповідними церемоніями і активностями" та закликаючи його „виявити знову свою відданість справедливим аспіраціям усіх народів до національної незалежности і людської волі". Вслід за цим закликом, як і завдяки заходам, пороблениим численними патріотичними організаціями і групами в багатьох стейтах і містах, при активній співучасті місцевих українських громад, вже в перший день цього Тижня, в неділю 15-го липня, почалися відповідні відзначування цього Тижня. Акцію відзначування Тижня Поневолених Націй координує зокрема заінкорпорований і очолюваний проф. Левом Добрянським, головою УККомітету, Крайовий Комітет Тижня Поневолених Націй. Досі одержано інформації про відзначення цього Тижня в столиці країни, Вашинґтоні, в стейті і місті Ню Йорк, в Ілиной і Шикаґо, в Міннесоті, в Пенсильвенії, в далекому Вашинґтонському стейті та багатьох містах. Губернатори і посадники міст видали свої проклямації цього Тижня. Відзначування Тижня в Ню Йорку започатковано Богослуженнями в церквах багатьох віровизнань, зокрема в католицькій катедрі св. Патрика, що було відправлене в приявності кардинала Спелмана. В Богослуженні взяли участь численні національні групи в своїх народних костюмах. Їх зокрема вітав в імені нюйоркської католицької архидієцезії представник кардинала і катедри о. Джан Беррі, кажучи: „Ми молимося, щоби Богом дані права на волю і незалежність якими ми втішамося в Америці, запанували знову у Ваших батьківщинах".

Тиждень Поневолених Націй на форумі Джорджтавнського університету. Проголошений президентом Кеннеді та відзначуваний в багатьох стейтах і містах Тиждень Поневолених Націй в часі від 15 до 21-го липня ц. р., був минулої неділі предметом головної уваги на відомому телевізійному форумі Джорджтавнського університету у Вашинґтоні. В форумі, як це видно на фотознимці, взяли участь (зліва): Ричард Морґан, що був модератором, конґресмен Едвард Дервінскі з Ілиной то проф. Лев Добрянський, голова Крайового Комітету Тижня Поневолених Націй.

ПРОКЛЯМАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ

Вашинґтон. — Минулої п'ятниці, 13-го липня, президент З'єдинених Держав Америки Джан Ф. Кеннеді, виконуючи резолюцію Конґресу з 1959-го року видав проклямацію, проголошуючи нею тиждень, що почався 15-го липня, як Тиждень Поневолених Націй. У проклямації сказано:

Тому, що Конґрес спільною резолюцією, схваленою 17-го липня 1959-го року, уповажнив Президента З'єдинених Держав Америки видавати проклямацію, що призначала б третій тиждень липня як „Тиждень Поневолених Націй" та видавати подібну проклямацію кожного року аж до часу, як воля і незалежність будуть досягнені для всіх поневолених націй світу і

Тому, що між народами поневолених націй і американським народом існують численні історичні і культурні зв'язки, і

Тому, що принципи самоуправління та людських вольностей є універсальними ідеями і спільною спадщиною людства:

Тому то я, Джан Ф. Кеннеді, Президент З'єдинених Держав Америки, призначаю оцим тиждень, який починається 15-го липня 1962-го року, як Тиждень Поневолених Націй.

Я запрошую нарід З'єдинених Держав Америки відзначити цей Тиждень відповідними церемоніями і активностями і закликаю його виявити знову свою відданість справедливим аспіраціям всіх народів до національної незалежности і людської волі.

В доказ цього я оцим кладу свій підпис і кажу прибити Печатку З'єдинених Держав Америки.

Дано в місті Вашинґтоні цього 13-го дня липня року Божого 1962 і року 187-го від Незалежности З'єдинених Держав Америки. Джан Ф. Кеннеді.

Президент відклав рішення про зменшення податків

Вашинґтон. — Перед виїздом на відпочинок президент Кеннеді нараджувався з своїми економічними й фінансовими дорадниками, але рішення про зменшення податків для скріплення економіки відклав на пізніше. З кола найближчих дорадників Президента виявили, що Кеннеді не рекомендує тепер зменшити податки тому, що саме тепер Конґрес вирішує кілька податкових проєктів для підтримки економіки, і тому незручно було б тепер внести ще один новий проєкт в справі зменшення податків. Кажуть, що Президент погоджується з тими своїми дорадниками, які кажуть вже тепер, а не аж від 1-го січня 1963-го року, як давніше проєктував Президент, — зменшити прибуткові податки, особисті і від корпорацій, бо економіка зростає поволі, число безробітних становило в червні аж 5.5 відсотки всіх робітничих сил. Конґрес вирішує зменшення податків бизнесменам від інвестицій, збільшення податків від ощадностевих і позичкових банків, справу стягання податків від відсотків від ощадностей та дивіденд в банках та в корпораціях. Сподіваються, що Президент запроєктує Конґресові зменшити прибуткові податки при самому кінці цієї другої сесії 87-го Конґресу, коли податкові урядові законопроєкти будуть вже ухвалені.

Джевітс старається про перевибір; закликає демократів до публічних дебат

Ню Йорк. — Сенатор - республіканець Джекоб Б. Джевітс заявив, що старатиметься про перевибір на теперішнє становище в цьогорічних виборах. В цій заяві Джевітс хвалив нюйоркського губернатора Нелсона А. Рокефеллера, кажучи, що він „вірить в цілі і в місію Рокефеллера і буде стояти біля нього твердо під час цілої кампанії". Джевітс заявив, що він радо дебатував би публічно свої осяги в Сенаті, і сподівається, що демократи найменують якогось відповідального противника, який „схоче говорити в дискусії про дійсні проблеми, а не про міти". Джевітс назвав нонсенсом твердження деяких демократів, що він старається знищити програму президента Кеннеді в Конґресі. Сенатор Джевітс пригадав, що він був автором компромісового проєкту про медичну допомогу старшим. Він також підтримував урядові законопроєкти в справі допомоги закордонові і закордонної торгівлі.

Зливний дощ не відстрашив українців Шикаґа від участи в Українському Дні

Шикаґо. — Не зважаючи на зливний дощ, кругло дві тисячі осіб, старших і молоді, взяло участь в „Українському Дні", що його влаштував тут в Пілзен Парку минулої неділі, 15-го липня, окремий Український Міжорганізаційно - Громадський Комітет під головуванням дир. Петра Пуцила, головного контролера УНСоюзу. Осередком Дня, крім багатьох розваг, були виступи духової оркестри під керівництвом проф. Івана Барабаша, яку часто називають союзовою оркестрою, бо вона становить також і окремий Відділ УНСоюзу.

Письменник Улас Самчук у ЗДА

У зв'язку із своєю участю в працях Жюрі пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, що відбувалися наприкінці минулого тижня в Ню Йорку, до ЗДА прибув із Торонта відомий український письменник, автор „Волині", „Ост", „Темноти" та інших романів Улас Самчук. Перебуваючи в Ню Йорку, Улас Самчук відвідав різні українські установи і побував теж в редакції „Свободи" в Джерзі Сіті, де відбув довшу розмову з членами редакції. В розмові письменник поінформував, що він працює тепер над третьою частиною свого роману „Ост", має готову книжку спогадів із часу перших років другої світової війни п.н. „На білому коні" і працює теж над романом з українського еміґраційного життя, який буде перший того роду в його письменницькій творчості. Живе постійно Улас Самчук у Канаді.

Улас Самчук

В'єтнамські комуністи зістрілили американський літак із 7 особами залоги

Сайґон. — Згідно з повідомленням командування американських допоміжних сил у В'єтнамі, в'єтнамські комуністичні ворохобники зістрілили в неділю, дня 15-го липня ц. р. гелікоптер американської армії із сімомаособами залоги, в тому 5 американськими і двома в'єтнамськими вояками. Літак загорівся і впав поблизу лаоського кордону в горах Південного В'єтнаму. Покищо знайдено легкопораненого одного американського офіцера. Доля решти залоги, як і їх імена, досі не встановлені.

Мекміллен закінчив ґрунтовну реорганізацію свого уряду

Зміни в британському уряді позначилися теж змінами у відомому кабінеті воскових фігур мадам Тюссо у Лондоні. На фото — воскова фігура прем'єра Мекміллена в оточенні лорда Юма, міністра транспорту Марплеса і канцлера скарбниці Молдінґа. На табличці зазначено, що фігури інших членів уряду — чч. 42, 43, 45 і 49 — усунені.

Лондон. — Британський прем'єр Гаролд Мекміллен закінчив у понеділок дня 16 липня ц. р., започатковану ним минулого тижня ґрунтовну реорганізацію уряду і крім нових 7 міністрів він увів на керівні урядові пости ще одинадцятьох молодих консервативних політиків. В усьому Мекміллен здійснив 24 нові призначення. Внаслідок цієї реорганізації були примушені уступити із своїх дотеперішніх становищ 16 членів уряду. Залишилося до обсадження ще тільки становище генерального соліцітатора, значить, заступника державних інтересів у суді. На пост міністра авіяції призначив Мекміллен свого зятя Дж. Амері. На державного підсекретаря колоніяльного бюра призначив Гю Фрезера, на міністра пенсій і національного забезпечення наймений Н. МекПерсон і на генерального прокуратора сер Джан Гобсон. Для деяких з-поміж новопризначених створено нові міністерства. Більшість з-поміж нових міністрів є прихильниками приєднання Великої Британії до Европейської Економічної спільноти.

СОВЄТИ НЕ ХОЧУТЬ ВЗАГАЛІ ГОВОРИТИ В СПРАВІ БЕРЛІНУ

У СВОЇЙ НОВІЙ НОТІ СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ВІДКИНУВ ПРОПОЗИЦІЇ ЗАХІДНІХ ДЕРЖАВ В СПРАВІ УНОРМУВАННЯ СИТУАЦІЇ В ПОДІЛЕНОМУ БЕРЛІНІ

Москва. — Совєтський уряд опублікував у понеділок, дня 16-го липня ц. р., свою ноту до урядів ЗДА, Великої Британії і Франції, яка є відповіддю на висловлену ще дня 25-го червся ц. р., пропозицію західніх великодержав започаткувати переговори чотирьох великодержав в справі унормування загостреної внаслідок різних інцидентів ситуації в поділеному Берліні. Висловлюючи свої пропозиції в цьому напрямі, західні держави стверджували, що вони не несуть ніякої відповідальности за випадки втечі людей із Східнього Берліну і Східньої Німеччини і за зв'язану з цим стрілянину і випадки поривання людей східньонімецькою поліцією. Щоб оминути в майбутньому таких інцидентів, західні держави запропонували безпосередні розмови над можливостями унормувати і полегшити рух людей і товарів поміж двома частинами розділеного внаслідок побудування комуністами в серпні мин. року муру. В теперішній відповіді на ці пропозиції Совєти стверджують, що вони не мають нічого проти того, щоб західні держави переводили слідство в справі інцидентів по західній стороні берлінського муру, але ж це не може стосуватися Східнього Берліну, бо воно було б, мовляв, втручанням у внутрішні справи суверенної Східньої Німеччини. У совєтській ноті стверджується ще раз, що єдиною базою унормування ситуації в Берліні може бути підписання мирового договору з Німеччиною. Що ж до інцидентів вздовж берлінського муру таких, як бомбові вибухи, стріляння і т. п., то, згідно із совєтською нотою, усе це є вислідом „провокаційної діяльности" усяких „саботажистів" і „фашистів", висланих розвідками Західньої Німеччини і ЗДА. Тому теж Совєти пропонують, щоб західні держави „прикоротили" діяльность цих провокаційних елементів. Совєтська нота — відповідь на пропозиції в справі унормування берлінської ситуації викликала своїм змістом і тоном нове розчарування в урядових колах Заходу, які все таки сподівалися, що Совєтський Союз виявить хоч трохи доброї волі щодо розмов над усуненням причин загострення ситуації в Берліні.

Совєтські делеґати в Женеві балакають про „добру волю", але не відступають в нічому від своїх вимог

Женева. — В першому дні нарад відновленої тут у понеділок дня 16 липня роззброєневої конференції голова совєтської делеґації Валеріян Зорін заявив, що Совєтський Союз виявив свою „добру волю" погоджуючися на відновлення переговорів і що Совєти готові піти назустріч Заходові в двох основних питаннях, а саме в справі редукції конвенційних родів зброї і заходів спрямованих на зредукування ризика війни. Але ж, водночас із цим, Зорін, виявляючи нібито таку „добру волю" і готовість до компромісу, ствердив катеґорично, що Совєти не відступлять від своєї основної вимоги, що першою фазою загального і повного роззброєння має бути припинення постачання нуклеарної зброї союзникам західніх держав і ліквідація усіх мілітарних баз на чужих територіях. Ці совєтські вимоги були досі завжди відкидані делеґаціями західніх держав, які стояли на становищі, що редукція конвенційної зброї мусить бути ступневою і не має стосуватися деяких родів зброї. Що ж до припинення постачання нуклеарної зброї, то ЗДА і їх союзники погоджуються на нього, але тільки в дальших фазах роззброєння, а не в початковій фазі, як цього вимагають Совєти. Відповідаючи на заяву Зоріна, американський делеґат Артур Дін ствердив, що совєтська позиція є цілком нереальною. ЗДА погоджуються в основі, як це заявив теж і президент Кеннеді, на зроблення всього можливого для проведення загального і повного роззброєння, але ці прямування мусять брати до уваги існуючу дійсність і рахуватися з географічними і політичними фактами.

Провідник британських жидів обвинувачує Кремль в антисемітизмі

Лондон. — Сер Барнетт Джаннер, голова Ради депутатів британських жидів, виступив в неділю, дня 15липня ц. р., із заявою, що жиди в усьому світі стежать стурбовано за усе частішими вироками смерти на совєтських громадян, здебільша жидів, обвинувачуваних у спекуляції валютою та в інших „злочинах". В жадній країнісвіту — заявив Сер Джаннер, — не було за мирного часу стільки вироків смерти за не надто важкі проступки, як тепер в Совєтському Союзі. За обрахунком Джаннера, до кінця травня 1962 року в Совєтському Союзі проголошено 46 вироків смерти за спекуляцію валютою і господарські проступки. Між засудженими на смерть було 28 жидів і ця непропорційно висока кількість в порівнянні із числом інших засуджених, є доказом совєтського антисемітизму, значить, расової і релігійної дискримінації у відношенні до жидів. Очолювана Джаннером рада депутатів, є репрезентацією усіх британських жидів.

У СВІТІ

● **Протестантським капеляном для американців у Москві** призначила американська Крайова Рада Церков священика Доналда В. Робертса, теперішнього пастора Першої протестантської церкви у Тонаванда, Н. Й. Робертс, який має тепер 35 літ, обслуговуватиме американську 280-особову колонію у Москві, більшість із якої, бо 235 осіб належить до персоналу амбасади ЗДА. Робертс буде першим, від 1917 року, протестантським священиком, що виконуватиме в Москві свою душпастирську працю.

● **До португальської колонії Макао** прибуло, як повідомляють з Гонг Конгу, шестеро втікачів з комуністичного Китаю. Всі вони переплили Західню Ріку, що відділяє цю колонію від комунокитайської території. Причиною їх втечі була загальна недостача харчів в ком. Китаю.

● **Новопризначений совєтський амбасадор до Японії Владімір М. Віноградов**, заявив перед своїм виїздом з Москви, що його найголовнішим завданням буде поширення торгівлі з Японією. Вже сьогодні Японія є найважливішим совєтським торговельним партнером в Азії.

● **Під час нарад військового командування в Москві**, які відбулися під проводом маршала Андрія Гречка, першого заступника совєтського міністра оборони, стверджено цілком незадовільний стан побуту совєтських вояків, зокрема поганий стан їх харчування, зодягнення і приміщень.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Гарантія миру

У своїх щоденних турботах, та ще й в теперішньому вакаційному „огірковому сезоні", люди більше турбуються проблемою своїх вакацій та зв'язаних з цим видатків, ніж справами „високої політики", включно із заходами для відвернення того страшного катаклізму, що висить над людством на випадок атомової війни. Але, тим не менше ці проблеми існують і ними треба заінтересуватися та впливати на їх вирішення, бо інакше могли б запасти рішення проти волі і бажань народу.

Очевидно, що першою і головною міжнародною проблемою є сьогодні і залишиться завтра справа збереження миру. Ця проблема не є нова, бо вона була і перед першою і другою світовими війнами, зокрема перед останньою, до якої у великій і, мабуть, у рішальній мірі причинилося символізоване договором у Мюнхені в 1939-му році бажання демократій зберегти мир за всяку ціну.

В сьогоднішній ситуації немає загрози нового Мюнхену, себто капітуляції волелюбних націй під загрозою шантажу аґресора. Історія дечого навчила. Тим не менше диктатори - аґресори свій шантаж продовжують, цим разом куди страшнішим арґументом, бо атомовою зброєю, яка може не тільки знищити держави, але дослівно змести з лиця землі людей та їх цивілізацію.

Але, волелюбні нації, зокрема Америка, таки справді навчилися дещо з минулого і подбали про те, щоб відповідно забезпечитися перед такими шантажами аґресорів. З'ясовує цю справу досить переконливо відомий видавець політичного тижневика „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" Дейвід Лоренс у виданні згаданого журналу на 23 липня ц. р. Найбільшу ґарантію миру він добачує в подиктованій фактичним станом заяві секретаря оборони МекНамари, складеною ним під час промови в Мішиґенському університеті 16-го червня ц. р. МекНамара тоді заявив, що „дійсна сила альянтів вможливлює нам зберегти — навіть на випадок несподіваного і масового ворожого нападу — достатачну резерву бойової сили, щоб, якщо буде треба, знищити ворожу суспільність". Значення цього твердження далекойдуче. З нього бо виходить, що сьогодні жадна сила в світі не може навіть найбільш несподіваним і масовим нападом знищити бойову силу альянтів до тієї міри, щоб їх обезброїти. Згідно і теперішнім станом і можливостями, Америка навіть після несподіваного ворожого нападу мала б ще таку відплатну силу, що могла б змести ворога з лиця землі. З цього напевно здає собі справу Москва і це є найбільшим арґументом для збереження миру, бо його порушення було б рівнозначне із самогубством того, хто б на це поважився.

Майбутній розвиток в межах людських можливостей не заповідає змін у цьому відношенні. Очевидно, що це не виключає всіляких „малих воєн", революцій тощо, але нова загальна світова війна в теперішніх обставинах таки мало правдоподібна.

Все ж таки вона не є виключена. Досвід бо минулого виказує, що диктатори в своїх плянах і рішеннях не рахуються з жадними пересторогами і жадною дійсністю. Виявлені після війни таємні документи нацистичної Німеччини доказують, що Гітлер зіґнорував усі перестороги своїх генералів, щоб не починати війни, бо Німеччина не може її виграти, а з опублікованих Джіласових „Розмов із Сталіним" також відомо, як комуністичні головачі безвідповідально серед гульні і піятики вирішували справу життя або смерти мільйонів своїх невільників. Так само й тепер немає жадної ґарантії, що Хрущову або іншому диктаторові в Москві не стрілить до п'яної або сплячої голови забаганка розпалити одного дня нову світову війну несподіваним масовим нападом. В такому випадку залишається бодай ґарантія, що цей перший несподіваний напад був би рівночасно і сподіваним останнім.

В обличчі нового неврожаю

Не зважаючи на всю метушню совєтського режиму, викликану скрутною ситуацією в сільському господарстві СССР, не зважаючи на всі постанови й заклики в справі „поліпшення керівництва сільським господарством", як теж і на всю конкретну чергову перебудову совєтського сільського господарства і встановлення нової велетенської бюрократичної сітки — міністерств, рад й установ для посиленого керівництва цим сільським господарством, Совєтський Союз не може ніяк вийти із затяжної господарської і передусім харчової кризи. Про це можуть свідчити все нові і нові „заходи" для протидіяння згаданій кризі, все нові постанови, заклики й директиви, спрямовані на забезпечення врожаю і прохарчування.

Виголосивши 10-го липня ц. р. в другому дні московського „Конґресу миру" свою бундючну і сповнену побрязкуванням атомовими бомбами „миролюбну промову" про конечність „загального роззброєння", Нікіта Хрущов зараз же на другий день, 11-го липня, метнувся з усім своїм „колективним керівництвом", значить, усіма секретарями із ЦК КПСС і провідними членами свого уряду на експериментальну сільськогосподарську базу в „Горках Ленінських" і до лябораторій науково - дослідного Інституту сільського господарства в Нємчиновці. Після оглянення лябораторій, дослідних ділянок і піль цієї бази й інституту там же при співучасті їх керівників, між ними і димісіонованого із посту президента Академії сільськогосподарських наук, Трохима Лисенка, відбулася нарада в справі „якнайшвидшого впровадження досягнень науки у сільськогосподарське виробництво". Оглядаючи поля названого вище інституту, Хрущов, як показують фота, мав досить стурбований вигляд, усвідомлюючи мабуть добре, що землі не накажуть родити ні партія, ні уряд, ані спеціялісти в „мічурінській біології" такі, як Трохим Лисенко...

Про дальшу безвиглядну ситуацію в сільському господарстві свідчать також і заклики республіканських газет з вимогою „закривати всі канали втрат" в сільському виробництві й осбливо ж розпучливі алярми і звернення керівників окремих республік, країв і областей до центрального уряду в Москві з домаганням дозволити їм притягнути до сільськогосподарських робіт, зв'язаних із збиранням врожаю, населення міст, робітничих поселень і також студентів й учнів середніх і вищих шкіл. Усі ці алярми й апелі були такі безупинні і наполегливі, що ЦК КПСС й уряд СССР були примушені відбути в цій справі окрему нараду зараз же після вище згаданих відвідин в „Горках ленінських" і в Нємчиновці і 12-го липня ц. р. проголосити окрему постанову з категоричною відмовою дати дозвіл на примусове вербування міського населення для збирання врожаю і з наказом використати місцеві сили, погрожуючи при тому важкими карами за безгосподарність і „неконкретність" у виконуванні березневих рішень ЦК КПСС й уряду СССР. Треба думати, що ця відмова і ці погрози в ніякій мірі не збільшать можливостей врожаю, але тільки поглиблять безвихідну ситуацію в сільському господарстві СССР.

Про перманентний брак основних харчів, як м'ясо і масло, свідчать проголошені останніми днями ЦК Комуністичної партії України і радою міністрів УССР, як теж такими ж самими установами інших республік, постанови „про заходи по збільшенню вилову риби і виробництва рибної продукції". Беручи до уваги совєтську „господарку" теж і в цій ділянці, зокрема винищення рибних резерватів і засобів, треба також дуже сумніватися, чи й ці заклики й постанови допоможуть щонебудь для забезпечення населення потрібними харчами. Рибою намагаються Совєти рятувати свою харчову ситуацію уже не вперше. Але й риба не помножить запасів м'яса і масла, не направить кризи, спричиненої грабіжницькою безгосподарністю комуністичної системи.

ТРУДНОЩІ АЛЬЖИРУ

Осльо. — Нічого дивного, що Франція переживала день 1-го липня, день плебісциту в Альжирі, у великому напруженні. Хоч і ніхто не мав сумніву щодо остаточного вислідy голосування, то все ж напруження було велике, бо всі противники самостійности були певні, що альжирські самостійники скомпромітуються заворушеннями, а то й масакрою европейців, які залишилися. Але годі було сподіватися, що закордоном знайдемо таке зацікавлення альжирською проблемою. І то не в безпосередніх сусідів Франції, а в далеких країнах, які себе навіть не рахують до европейського континенту, бо ж скандинавці почувають себе окремим світом, як британці.

Ми виїхали з Парижу на другий день по плебісциті. Саме тоді, коли прийшли перші вістки про приїзд Бен Кедди до Альжиру і про важкий конфлікт в лоні Альжирського Визвольного Фронту. Яке ж було наше здивування, коли не лише в Гамбурґу, але й далекому Фредерікгавен ми побачили, що перші сторінки часописів великими літерами подають перипетії конфлікту в лоні Тимчасового уряду Альжиру, а нижче великими черенками говорять про знесення парляментарного імунітету Жоржа Бідо, якого Салян проголосив своїм наступником.

Перепливши Скаґерак, ми могли вступити в розмови з норвежцями. Перше їхнє питання було: — що ж дістьcя у Франції? На наші здивовані питання, чому їх це так цікавить, вони майже з обуренням почали вияснити, що з двох причин: 1) Франція це европейська справа; 2) самостійність Альжиру, це питання морального порядку, яке мусить цікавити кожну волелюбну країну.

З цього випливають два висновки: Поперше — справді існує те, що зветься европейською спільнотою, і то в моральному, а не тільки в формальному розумінні (Норвеґія вже погодилась з думкою, що її місце в Европейській Спільноті й бажає тільки якнайшвидшого закінчення переговорів з Великою Британією), а подруге — норвежці дуже чутливі в питанні свободи, а якщо вони менше цікавляться українською справою, то тому, що про неї мало говориться і тому, що вони не можуть просто мішатися в справи СССР, маючи 4.000,000 населення і майже 4.000 кілометрів кордонів для захисту перед могутнім ворогом.

І тут стає просто дивно, як терористична Таємна Французька Армія (ОАС) могла колибудь рахувати на якубудь підтримку в зовнішньому світі. Тут постава проти прихильників „французького Альжиру" справді однодушна. І в справі Бідо почуєте з усіх боків дуже просте питання: — чи ця людина зовсім збожеволіла на старість? А що в це не дуже віриться, то всі тут питають, чи справді Бідо є за що судити? Адже факт, що Салян в одному листі назвав Бідо своїм наступником, ще не вистачаючий доказ його вини. Салян міг назвати своїм наступником будького, або вжити псевдоніму.

І справді, важко вияснити, яким чином колишній кількакратний прем'єр, багатократний міністер закордонних справ Франції, визначний підпільник проти німецького окупанта, міг дійти до бунту проти власного уряду в ім'я такого нонсенсу, як уважати Альжир за „відвічно французьку землю"...

Зате тут зовсім мало уваги присвячують внутрішнім неполадкам в лоні Альжирського Визвольного Фронту. Солідні й політично вироблені норвежці не розуміють, що дійсно можна послаблювати визвольний фронт саме після осягнення повної перемоги і напередодні приступлення до такого важкого завдання, як будова власної держави в таких трудних обставинах, які є в Альжирі, коли так багато знищено, коли нема власних кадрів, коли нема капіталів, коли потрібна всяка дрібка національної енергії.

Норвежці вважають, що це не є справжній конфлікт, а якесь непорозуміння, що само собою уложиться в короткому часі. Зокрема дивно, що норвежці вважають Нассера тим чинником, який впливатиме на Бен Беллю залишити свою опозицію, бо — мовляв — Нассер найкраще знає, що це значить будувати державу. Щасливі норвежці не знають, що це таке політичні пристрасті, а зокрема — що таке пристрасті політичних лідерів, які і не знають, що таке держава. Ми це далеко краще розуміємо, бо ж з власної практики знаємо, що ми готові розбивати собі голови навіть не виборовши держави, послаблюючи себе з нутра ще в зовсім безнадійних умовинах поневолення.

Альжирський Визвольний Фронт невтралізував старого Мессалі Гаджу й властиво здобув повну геґемонію в Альжирі, коли йде про революційний актив. Але це ще не все. Сьогодні, безперечно, він є паном положення. Але завтра? Що буде завтра, коли до голосу дійдуть маси, які хочуть нарешті спокою, як найдорожчого овочу перемоги у висліді дуже кривавої війни?

Цього Альжирський Визвольний Фронт боїться. Боїться, що до голосу прийдуть опортуністичні елементи, які війну пересиджували з головою в піску, або лявіруючи. Це ж дуже часто буває. Після кожної перемоги вилазять наверх щурі, що сиділи по пивницях, щоб після перемоги кричати найголосніше, зокрема, коли приходить бодай відносна демократія. Боїться, що до голосу прийде Мессалі Гаджа, який таки має ще багато престижу й прихильників, бо має заслужену славу першого й найстаршого бойовика за визволення Альжиру.

Найбільше цього боїться Бен Белля. Тому він стоїть за утримуванням революційного поготівля і напруження. Тому він за спартанський шлях будови держави, без допомоги Франції. Ясно, що в цьому він бере за зразок Китай, навіть СССР, не знаючи їх. Тут маємо вічну проблему протиставлення „революціонерів", які провели життя на еміґрації чи у в'язницях, й „опортуністів", які перебувають у постійному стику з життям, з бажаннями і потребами мас.

Тому він виступив проти Евіянського договору й співпраці з Францією. Він навіть пішов на майже відкритий бунт і викликав гостру реакцію Бен Кедди проти його прихильників. Як теоретик, він програв першу рунду, бо вважав, що саме його ім'я дасть йому перемогу, забуваючи, що край і маси менше слухають його голосу з Тріполі чи Каїро, як голосу Бен Кедди з самого Альжиру. І характерно, що найбільше прихильности знайшов він серед тих частин, які перебували в Марокко й Тунісії, не були в бою і не бачили пожарів та крови, не чули стогону населення, готові „продовжувати революцію", замість будувати життя на реальних основах.

Усе це зовсім незрозуміле норвежцям. Але й нам не зовсім зрозуміло, як араби не дійшли до порахунків ножами чи револьверами на ширшу скалю, а зуміли втримати лад і напевно покищо втримають єдність колишнього підпільного проводу, що стає проводом держави. Нам здається, що Бен Белля відложить розгру на майбутні вибори. І хоч тут певно неминуче дійде до розриву внутрі Визвольного Фронту, то все ж цей розрив не буде кривавим, бо виллється у форми леґальних змагань. Хіба, що ми помилялися б. Або хіба Бен Белля буде ліквідований, що одначе важко собі уявити. Бен Белля бо має дорадників в особах короля Марокко й президента Тунісії, а ті виявили багато політичного розуму в розв'язуванні своїх труднощів, які були зовсім подібні до альжирських і які були розв'язані далеко мудріше, як розв'язується у нас...

О. Д-вич

Лев Ясінчук

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ЗДА

(3)

Католицькі цілоденні парохіяльні школи

Як уже відмічено, в ЗДА існують під цю пору двоякого роду школи українознавства, а саме парохіяльні і світські. Світські школи не мають над собою окремої влади, якій підлягали б обов'язково. Інакше парохіяльні цілоденні школи. Вони зорганізовані так, як католицькі національні школи інших спільнот в ЗДА і стоять під керівництвом загально - католицької установи при стейтовій виховній владі (Борд оф Едюкейшен). Тимсамим те шкільництво набирає в теперішній стадії української збірноти в ЗДА, а головно зогляду на її майбутні правдоподібності, особливої оцінки і значення.

Для кожного хочби тільки загальниково обізнаного із завданнями початкового шкільництва відомо, що не є ціллю початкового шкільництва дати вичерпні знання, хочби тільки рідної мови, дітям даної національности. Початкова школа має дати тільки правильний ключ до того знання, спричинити замилування до предмету, в даному випадку до українознавства, викликати в учня любов, чи принаймні прихильність до рідної мови й працювати над її докладним опануванням.

Ще донедавна, бо до 1961 року, цілоденні школи, керовані й ведені монахинями різних Чинів, не були одноцілі під оглядом розміру навчання українознавства й спрецизування кінцевого висліду, що його ті школи мають осягнути. Щойно 1961 р. Архидієцезіяльна Рада Візантійського Обряду у Філядельфії виготовила програму навчання українознавчих предметів, з окремим узглядненням української мови, випускаючи їх (наразі) для пропозицій і критики в довіреному сподіванні, що така співпраця обізнаних з програмою могла б виправити можливі помилки, чи поповнити недостачі. Не буде зайвим вказати, якими мотивами керувалась названа Архидієцезіяльна Рада для зладження одноцілих рамових програм. Ось, що про це говориться у Передмові на самому початку програм:

„Упродовж останнього століття, й зокрема впродовж кількох останніх років, думаючі в світі люди стали свідками рішучої постави й непохитного в цілі чудового народу, відомого як українці. Їх визнано за знамениту Націю з огляду на їхню історію, освіту літературу, архитектуру і в кінці за найважніше — їхню релігію".

Дальше говориться, що вповні розвинена мова, якою говорить 50 мільйонів українців, вимагає повного визнання серед модерних мов Америки, а як друга величиною слов'янська мова, повинна зайняти таке важне повноправне місце, як, наприклад, еспанська поміж романськими мовами. Вже минув час, коли тільки сантиментальний клич вдоволявся формальним академічним пізнанням української мови. Сьогодні запанували в тій справі практичні міркування, що включають освітні й релігійні основи, научні досягнення, суспільні й торговельні зв'язки, політичні й дипломатичні потреби.

Зокрема буде цікавим для кожного українця, що дорожить будучим української молоді, що саме включає й що має осягнути цілоденна парохіяльна початкова школа в навчанні українознавчих предметів. Ось ці завдання (на основі обговорюваної програми): 1) Допомога дітям висловлюватися по-українськи в слові й письмі легко, виразно й природньо; 2) Ознайомити дітей з визначними українськими письменниками, розвинути любов до їх писань і вправність читати їх розумово; 3) Розвинути розуміння і глибоку пошану до української культури; 4) Зіставляти мову у взаємовідношенні з іншими предметами (корреляція), як релігія, історія, географія, музика, добираючи для цього відповідний матеріял; 5) Розвинути розуміння й доцінювання граматичної побудови української мови з відповідним примінюванням у практиці, що має послужити для вправи в логіці і приготовити до пізнішої праці над мовою; 6) Учитель українець-католик повинен добавляти до повищих завдань у праці з старшими учнями вправи в слові й письмі, що мають на меті примінення християнського способу життя і служіння Богові, спираючися на знанні й розумінні візантійського обряду згідно з арт. 29 Декрету Східньої Конґреґації з 1925-го року, виданої для українців - католиків, що живуть в Америці. На кінець — автори тієї програми бажали б, щоб покінчені студенти „як українці, на основі чеснот їхньої історії й культури, їхньої мови, обряду, їхнього знання умов тут і поза межами, набули потрібних прикмет, щоб стати навіть провідниками й причинитися до тіснішого об'єднання роз'єднаних братів".

Олег Лисяк

Найкраща з усіх — українка

Можливо, що наші вороги сумніваються в правдивість цієї аксіоми, яку, між іншими численними її ствердженнями, зафіксовано також у дивізійній пісні:

„Во найкраща з усіх жінка —
— це дівчина українка
Карі очі, чорні брови —
уста, мов маків цвіт..."

Але щодо того, що ця аксіома є непорушною правдою, нема найменшого сумніву. Так, як нема сумніву щодо того, що найкраща, шляхотна шпада є толеданська, що найкращі килими — смирненські, що найкращі тенори — італійці (хіба, що трапиться Минуга) а найкращі жінки — це таки українки.

Про цю велику правду, про шляхетну красу українських жінок і дівчат, переконують нас не лише наші поети і піснетворці. Про цю правду довідалася тепер ціла Америка.

Є ще і друга загально відома правда, про яку ми вже тут у цій країні переконалися, а саме, що в Америці кожний має відкриті шанси і що засада „чистої гри" тут відограє першорядну ролю.

Так дивно склалося, що обі ці загальновідомі правди — про красу українського жіноцтва і про американську засаду „фер плей" зіткнулися в одній і тій самій справі.

Як повідомила американська преса, на найкращу дівчину стейту Індіяна („Місс Індіяна") запропоновано не кого іншого — а українку! Молоденьку українку, Галю Базарну, яка 11 років тому, як пише преса, прибула з „совєтської України", разом з батьками, іміґрантами - діпістами.

Преса подає, що родина Базарних, перебувши „чистилище" в Німеччині, приїхала до Америки в складі батька, матері і хлопця та двох дівчаток. Одна з цих дівчаток, це власне Галя Базарна, кандидатка на „Місс Індіяна". Як показує фотознімка в газеті — ця наша молода красуня виглядає достоменно так, як співається у нашій пісні: „ростом невеличка — ще й до того молода..." Вона справді невеличка, бо, як подають газети, важить лише — 90 фунтів. Як видно із знімки, вона має темне волосся і темні очі, такі, наші українські, „темні очі — як терен"...

Ну, і тут приходимо до другої справи — до засад „фер плей" і однакових шанс для всіх. Коли Галя здобула першість свого міста Перу в стейті Індіяна і коли вона станула до конкурсу за першість цілого стейту — знайшлися, як подає преса, „патріотичні" (в лапках) кола, які запротестували проти участи Галі в конкурсі, тому, що вона не набула ще американського громадянства...

Бідні, малі, „патріоти"! Їх протести викликали бурю — але лише обурення і негодування. Голова конкурсового комітету з міста Перу, пані Монґмері, заявила: „Господь дав шансу Колюмбові відкрити цей континент і Господь дав нашій Геллен таку саму шансу". Директор конкурсу за звання „Місс Індіяна", Дж. Флойд Вінґерт додав до того: „Це чудова дитина і вона матиме докладно такі самі шанси, як і всі інші учасниці".

А самі учасниці, суперниці Галі, заявили, що „Місс Базарни" має повне право брати участь у конкурсі. Галя не хотіла вже брати участи, її вразило негарне ставлення „патріотів", вона сказала: „Я відчуваю, що мешканці Перу не люблять мене".

Але коли виявилося, що негодування „патріотів" обернулося у маніфестацію на честь малої українки, Галя погодилася брати участь.

На кінці виявилося ще, що Галя Базарна стане американською громадянкою за рівно 45 днів.

Антін Чернецький

ГОВОРИЛА НЕБІЖЕНЬКА ДО САМОЇ СМЕРТИ...

З ПРИВОДУ ВИДАННЯ ПОЛЬСЬКОГО „КИЇВСЬКОГО ЗБІРНИКА"

(2)

Вістря статті звернене головно проти Москви і очевидно проти Німеччини, між якими опинились Україна і Польща. Переповідає історичні факти із перебільшенням впливів Польщі на українську культуру, на українських культурних діячів, як Петро Могила й ін. Підносить із притиском тип gente Ruthenus, natione Polonus, як позитивний і творчий. У гадяцькій угоді, на думку Косцялковського, йде головно про долю Річипосполитої Польської, як спільноти і цілости. Під тим аспектом усталено всі точки договору. Зрівнано католицизм із православієм, хоч у Київщині дано першенство православію. Козацьке військо піднесено до 30 000, фльота на Чорному морі мала бути спільна. Найбільш некорисним (очевидно для України) було у гадяцькій угоді застереження про „реіндукцію", це є поворот земельних власників поляків на терени великого князівства Руського, що очевидно обурило народні низи і дало притоку до московської аґітації проти Виговського. Та й Рим і єзуїти були проти гадяцької угоди, за те, що касовано унію, що православному митрополитові і владикам обіцяли дати місця у польському сенаті.

У самій Польщі гадяцька угода не знайшла великої прихильности, хоч і її 22-го травня 1659 р. сойм ратифікував. Але її у життя не переведено, бо до цього Польща не мала охоти. Що більше, творці тої угоди, Юрій Немирич впав від московської руки, а Виговський із польської, розстріляний польським авантюрником Степаном Чарнецьким, про якого Косцялковський каже, що „не можна визнати за доброго політика ані Чарнецького, який бачив можливість заспокоєння України тільки в мечі, ані навіть Яна Собєського, до серця якого даремне стукав гетьман Дорошенко, заки зв'язався з Туреччиною.

Наводить Косцялковський теж аналогію між договором Петлюри і Пілсудського, але не каже, що й Пілсудський, як і Ст. Чарнецький хотів тільки пацифікації України мілітарною силою. Аналогія: Гадяцька угода України із Польщею й андрусівський договір Польщі із Москвою; договір Петлюри із Пілсудським і ризький мир Польщі із московськими большевиками. В обох, поділ України між Польщею і Москвою. Але так далеко Косцясковський аналогії не переводить.

Косцялковський — творець т. зв. нормалізації у по-версальській Польщі не має теж ясного погляду на розв'язку українсько - польських взаємин, бо й його затьмарив месіянізм польського імперіялізму.

Третя стаття збірника присвячена київському спископові католикові Йосифові Верещинському. Написав її дипломований підполковник Зиґмунт Анджейовський.

Цей католицький єпископ, gente Ruthenus, natione Polonus, був противником унії. Нагадує він родинною боротьбою за католицизм і польськість завзятого ворога України кн. Ярему Вишневецького, теж gente Ruthenus, natione Polonus. Єпископ Верещинський, хоч гарячий поляк і католик відрізняється від Яреми тим, що не проявляв ненависти до козаків і навіть давав цьому вислів перед папським нунцієм Маляспіні у 1596 році. Той же самий автор Анджеєвський дав теж у збірнику сильветку кресового „рицержа" Стефана Хмєлецького, та статтю про українську думку Адама Чахровського, у якій апотеозується польське лицарство на Україні.

Далі іде передрук статті із "Kalendarz-a Kijowskie-go" на 1913 р. про польського історика України Едварда Руліковського і дві статті про польську освіту та культуру на Україні із новіших часів, а саме із часів першої світової війни. Є це коментарі до праць на цю тему Ст. Зєлінського і С. Соліцького.

В них найкраще відбивається польська ментальність у взаєминах із Україною. Ці землі — інтеґральна частина Польщі, без якої не було б України, бо "chłop ukrainski korzystał materjalnie z polskiej gospodarki rolnej na Ukrainie" — як це заявляє п. Ксавери Ґлінка у статті „В тіні Золотих Воріт" — отже Україна це тільки тінь Польщі.

Заслуги Польщі для освіти і культури України, після авторів збірника величезні. Подано багато цифрового матеріялу про польське шкільництво на Україні аж до приходу большевиків у 1919 році. У тому шкільництві брали участь під час першої світової війни і поляки із Галичини, головно ендеки — Корнецький зі Львова й інші. Підносить заслуги на полі ширення польського шкільництва, польського пароха Фастова а потім Києва о. Станіслава Шептицького, який сотні дітей учив польської мови під виглядом приготування їх до сповіді. Польські школи мали на Україні такий вплив, що у рр. 1917-19 „хлопи не хотіли посилати дітей ані до руських, ані до російських шкіл, тільки просили про прийняття до „панських" шкіл, як ніби щось кращого". Хрущов видно засвоїв добре погляди поляків і продовжує їх тепер на Україні в користь Москви.

Необійшлось у польських авторів „Збірника" без нападів на аґітацію „руських панів і радикалів" і твердять, що „хлоп до останньої хвилини боронив й охороняв своїх панів".

Під небеса вихвалює збірник ролю польської шляхти і маґнатів на Україні, а про українського селянина каже, що він все знав, що "dobre je koło welykych hroszi (!) tertysia, wsihda szoś (!) pryłipne". З польських фільварків користали теж жиди. І знову нещасні жиди. Словом все було ідеальне.

Не могло очевидно і тут обійтися без нападів на галицьких українців. Наддніпрянських українців автори хвалять за їх готовість до співпраці з поляками. Отже, старе польське: "puścić Rusina' na Rusina". Маси українські, на думку автора п. Глінки, були національно не свідомі і не знали, хто вони є, до якого народу належать. Польський автор признає, що царська Росія творила під час першої світової війни, на Україні польські школи для поляків із Галичини, які, як союзники Росії (ендеки), втекли перед німцями на Україну. Цілий "Pamiętnik Kijowski" має послужити польській еміґрації і світові доказом, що „землі украінні" належать до Польщі.

Д-р Ростислав Сочинський, голова УЛТПА

ДАЛЬШИЙ КРОК ВПЕРЕД

(З нагоди З'їзду Українських Лікарів)

Цьогорічний, вже четвертий з черги Науковий з'їзд українських лікарів ЗДА і Канади, що відбувся в Дітройті, і видана з нагоди з'їзду одноднівка, на сторінках якої мав я честь вмістити ці рядки, це безумовно дальший і великий крок вперед Українського Лікарського Т-ва Північної Америки.

Українські лікарські наукові з'їзди відбувалися на терені Північної Америки вже від початку існування УЛТ-ва, хоч і в іншій формі, ніж цього року.

На перших установчих загальних зборах УЛТА, 22-го січня 1950 р., були прочитані три доповіді. Темами цих доповідей були професійно-суспільні справи. Одначе вже від 1952 р. невідлучною частиною кожнорічних загальних зборів Т-ва була наукова конференція з низкою цікавих змістом і вартісних науковим рівнем медичних доповідей членів УЛТА чи запрошених гостей.

1955 рік був роком народження наукових з'їздів українських лікарів і лікарів-стоматологів ЗДА і Канади у такій формі, як вони тепер відбуваються. Дня 28 травня 1955 р. на шостих загальних зборах УЛТА тодішній голова Т-ва д-р Роман Осінчук поставив внесок відбувати загальні збори чи з'їзди делегатів щодва роки, а в роках між зборами влаштовувати наукові з'їзди в різних осередках скупчення наших лікарів і дентистів. Цей внесок був прийнятий і переведений в життя в наступних роках. Досі відбуто три наукові з'їзди: в Клівленді ((1956), Шикаґо (1958) і в Торонті, Канада (1960). Кожний з них приносив щораз кращий успіх.

Коли попередній з'їзд, що відбувся в Торонті, був символом закінчення першого 10-ліття Т-ва, то теперішній дітройтський з'їзд мав ту особливу прикмету, що відбувся на початку другої декади існування і діяльности УЛТПА.

Про завдання, значення й користі наукових з'їздів говорилось і писалось чимало при різних нагодах: на загальних зборах і ширших сходинах централі й по відділах Т-ва, на сторінках „Лікарського Вісника" і в загальній українській пресі. Такий з'їзд — це прояв життєздатности не тільки нашої професійної організації, але також усього українського загалу. Це одночасно приклад живучости думки, доказ, що медицина й споріднені з нею науки, — це для наших колеґ не звичайне ремесло, яке є засобом заробітку, але благородне звання і покликання. Лікувальне мистецтво, — це не мертве, вивчене знання, а наука, що базується на безперервному контакті з живою людиною і її оточенням, на безустанному намаганні збагнути всі тайни життя та корисні й шкідливі впливи середовища, на стремлінні зробити людину переможцем над всякими деструктивними силами.

Кожний науковий з'їзд українських лікарів — це не гучна голітична демонстрація, але вимовний вияв наших внутрішніх сил; доказ, що ми не відстаємо ні в чому, а то й перевищуємо інші національні групи на цьому континенті. Чи тут народжені, як діти бідних давніх імігрантів, чи новоприбулі, політичними обставинами змушені покинути батьківщину, тиняючись по різних краях, — ми опинились тут, на чужому терені, без знання мови, життєвих правил і звичаїв цієї гостинної, але й доволі суворої країни. У відносно короткому часі ми зуміли знайти й закріпити ґрунт під ногами, створити собі міцні позиції, видати з себе пильних практикуючих професіоналістів, здібних спеціялістів, науковців, професорів і навіть учених.

В науковій програмі цьогорічного з'їзду, що відбувся в Дітройті, на терені діяльности гостинного мишиґенського відділу УЛТПА, ми могли через часове обмеження змістити лише 15 доповідей, хоч було більше зголошень. Декотрі доповідачі знані із їхніх праць, друкованих в американській, канадійській чи світовій медичній літературі, або із своєї дослідної діяльности в різних наукових інститутах, інші відомі із своїх лекцій на різних американсько - канадійських чи міжнародних конвенціях. Без перебільшення можемо заявити, що при деякому зусиллі й більш сприятливих обставинах, ми могли б дати стільки доповідачів, які заповнили б програму 5-тиденної конвенції. Це твердження базується не на ідеалістичному оптимізмі, а на статистичних цифрах. Вже саме виконання дільки цього одного завдання, над яким ми дозволили собі трохи довше застановитися, оправдує влаштовування українських медичних конвенцій. А тих завдань — більше.

Надто мало є виконати наш обов'язок у відношенні до наших пацієнтів, нашої професійної організації та українського суспільства; треба також про це інформувати нашу громаду. Члени нашого Т-ва дають великий вклад своєї, не тільки лікарської, але й позапрофесійної праці в скарбницю нашого суспільного життя. Про це свідчать зібрані факти й цифри, про які мало хто знає. Власне з нагоди наукового з'їзду, де наші колеґи зустрічаються, можна зробити підсумки цієї діяльности, щоб інформувати загал та дати факти для реєстру в історії української іміграції в Північній Америці.

Кожний з'їзд має загальноукраїнське суспільне значення, бо затіснює і скріплює взаємо відносини Українського лікарського товариства Північної Америки не тільки з іншими українськими організаціями, але й широким загалом. Маркантним прикладом цього були усі три дотеперішні з'їзди, де ми гостили на бенкетах сотні представників українського громадянства. Дітройтський з'їзд вперше включив у свою програму окрему сесію популярно-медичних рефератів, які дали змогу нашій громаді одержати інформації про найновіші осяги медицини в доступній, зрозумілій для загалу, одначе при тому авторитетній мові, з вияснениям деяких проблем взаємовідносин між лікарем, пацієнтом і суспільством. Успіх цієї сесії буде поштовхом для дальшої нашої праці у цьому напрямку. Перед нами дуже вдячне, необмежене й корисне поле діяльности: поліпшення здоров'я нашої громади, поширення санітарно - гігієнічних засад, поборювання лікувального шарлатанства і зокрема — затіснення взаємовідносин.

З малими вийнятками, які виникли з необхідних причин, доповіді на 4-му Науковому з'їзді були виголошені українською мовою. Цей факт має глибше і могутніше політичне значення, ніж це на перший погляд здавалося б. Кільканадцять медичних рефератів на високому науково - клінічному рівні, на американському континенті, тисячі миль від України, читається українською фаховою мовою, тоді коли в Україні дозволяється цю мову вживати тільки для публікацій чи доповідей нижчого рівня і то в дуже обмеженім засягу. Чи цим не відслонюємо ми облудну куртину, якою „старший брат" намагається прикрити плянове, систематичне й продумане винищування української вільної науки?

Годі тут ширше описати інші користі з наших з'їздів, от хоча б тільки вичислити: товариське співжиття, обмін думок, затіснення організаційних зв'язків між Головною управою і відділами УЛТПА, і, врешті, чисто розваговo-відпочинкові прикмети з'їздів. Мені доводилось розмовляти з десятками колеґ - учасників на тему попередніх наших з'їздів. Безумовно, зустрічалось слушні слова критики, що торкались технічних недотягнень, про які ми, до речі, добре поінформовані, але не було ні одного співробітника, який не висловив би радости з приводу наших, чимраз кращих, досягнень і який не описував би своїх незабутніх вражень, що йому залишились з небуденних переживань на Наукових З'їздах українських лікарів Америки й Канади.

Використовуючи досвід організаторів попередніх з'їздів, Головна управа і мишиґенський відділ УЛТПА доклали всіх зусиль, щоб уже завчасу опрацювати всі подробиці підготовчої праці й самого перебігу з'їзду та перевести їх в діло. На велике признання й похвалу заслуговує управа мишиґенського відділу, одного з найменших, хоч найстарших відділів Товариства, — за відвагу й готовість взяти на себе відповідальність і тягар бути господарем цьогорічного з'їзду, а зокрема за почин — за прикладом іллінойського відділу в 1958 р. — видати з нагоди з'їзду одноднівку. Перелистовуючи сторінки й читаючи рядки цього особливого видання, читачі знайдуть багато вартісного й цікавого матеріялу не тільки про життя наших колеґ у стейті Мишиґен, але й багато спостережень загальнолікарського й громадського значення. Цю одноднівку повинні прийняти прихильно не лише учасники з'їзду, але й увесь наш лікарський загал і українська громада. Це буде найкраща нагорода для всіх тих, які вложили свій труд і її видання.

(„Лікарський Вісник")

Провід і учасники цьогорічного Наукового З'їзду Українських Лікарів в Дітройті, Миш.

День Сумівської Молоді в Шикаґо

Своєю активністю в українському громадському житті та сталою працьовитістю в широко розгалуженій системі своєї освітньої, виховної й організаційної чинности СУМА в Шикаґо вибився на одне з чільних місць. Його значення зростає не тільки тому, що це є найбільша числом свого членства молодеча організація, понад 700 членів, а тому, що вона є завжди активна проти всякого явища, противного ідеї Української Визвольної Боротьби. СУМА є добре загосподарена і має свій репрезентативний дім. Є це насичена патріотичним духом громадська одиниця. А цей дух є такий потрібний нашій громаді, що перебуває в умовах американського добробуту.

„День Сумівської Молоді" в неділю 1-го липня зібрав велике число шикаґовських українців. Сумівський День мав глибший ідейний зміст, бо був призначений на вшанування 20-тиріччя з дня започаткування Української Повстанської Армії.

На поляні серед берестового лісу стояла трибуна з написом: „Слава Творцям і Героям УПА". А з другого боку поляни, напроти трибуни стояла бронзова висока символічна статуя українського повстанського вояка, що її того дня зробив сумівець П. Луців.

Під звуки американського й українського гимнів, що їх заграла сумівська оркестра під батутою проф. Поваляєка, піднеслись на щоглі національні прапори коло трибуни перед виструнченими лавами сумівців. Слідувало службове звітування та організований відмарш до участи на полевій Службі Божій, що її відправляв сумівський капелян о. Пащак, ЧСВВ.

Читану Службу Божу передавали гучномовці по лісу, де її слухали громадяни - гості того дня, а на поляні в струнких рядах сумівська молодь. Молитви неслись до Бога, а думки, прикликані статуєю бійця летіли в ті наші Карпатські ліси, де б'ється серце України, та леґендарна УПА, символ непоборности нашої далекої Батьківщини і охорони правдивої Церкви Христової. Дай, Боже, щоб та молодь, що слухала ту Службу Божу, послухала той зов душі української і готувалась продовжувати боротьбу за нашу державну волю й славу!

Скоро пролетіли дві години дозвілля. Сурмач затрубів збірку, і ось сумівські лави стали в каре перед трибуною під своїми прапорами. А на трибуну виходять почесні гості. Сумівський провід запросив всі українські організації, щоб вислали своїх представників. Запрошено і наших ветеранів збройної Визвольної Боротьби України. В почесній президії засіли і представники ОбВУА, що репрезентували старі наші воєцькі формації, і представники новіших формацій: Братства Карпатських Січовиків, Б-ва 1-ої Української Дивізії і славетної УПА.

Пролунала команда — „Струнко!" Сумівські ряди застигли у воєцькій непорушності. До організаційного коменданта, що сам теж як „стара война" виструнчився в центрі площі, підходять по черзі, з правого крила починаючи, провідники відділів і звітують. „Організаційний" в свою чергу хвацько звітує голові осередку М. Лущакові, а той рапортує представникові Головної Управи М. Яременкові.

Команда „Спочинь!" і вже слухаємо перше слово голови осередку. Привітав гостей, сумівські лави та пригадав про значення цього дня вшанування 20-тиріччя постання УПА. Після нього референт Юнацтва СУМА побратим Палагнюк, підкреслив ті ідейні інтенції, для яких працює сумівське юнацтво, щоб воно горіло патріотичним огнем любови до України.

Святочне слово виголосив д-р Богдан Крук, колишній голова санітарної служби УПА. Лейтмотивом його промови була ідейна аналіза значення боротьби УПА з насильством займанців і окупантів України. Бій іде во ім'я Боже за свободу на самостійне державне життя нашого народу на своїй землі. Сила УПА випливає з її благородного історичного покликання. Наш меч, піднятий проти безбожного ворога москвина, є мечем Божої справедливости. УПА є органічним зв'язком старої слави козацької з сучасною визвольною проблемою. Ми перші почали збройну боротьбу проти Москви, щоб спасти вільний світ від ганьби, коли б він підпав під панування СССР. Наша боротьба є служба перед престолом Божим.

Кінчились промови, і почалася дефіляда. Оркестра заграла веселий марш і попри трибуну почесних гостей ішли спершу прапори. Серед них чудесний сумівський прапор в руках прапороносця Андрія Мильниченка, гордого, стрункого і радісного. За прапороносцями з почесною асистою маршували стрункі ряди старших сумівців, за ними когорта сумівських інструкторів - виховників, далі численні сумівки і сумівки - юначки і, нарешті, малі, а між ними й надрібніші діти - сумівчата. Це проходило все наше майбутнє, що виховується в непокорі до насильника - займанця нашої землі, що готується перейняти на свої дужі плечі - крила боротьбу за Україну аж до повної перемоги, проходили в дефіляді ті, що їх учать „бути тільки собою"... Ну як же було їх гаряче не вітати?.. Почесні гості на трибуні встали і так їх переглядали, а ширша публіка, що живим шпаліром творила боки площі, рясно, захоплено оплескувала кожний відділ цього нашого майбутнього.

Після дефіляди прийшли вільноручні вправи юначок при музиці. Чудово було дивитись на вправи з прапорцями. А ще чарівніше вдалися вправи з чорно - червоними обручами. Елеґантність рухів, вправність і дисципліна характеризували цю милу юнацьку групу. А ті чари підкреслювали своїми незвичайними рухами дві сумівки - юначки, що стояли по боках відділу, як інструкторки, а саме Оксана Пітьма й Аніта Паращук. А провід цією групою і вправами спочивав в руках сумівки Марії Яцьків, такої скромної поставою і такої по воєцьки певної в собі і в своїх підлеглих.

А тим часом на трибуні, де були перед тим почесні гості, вже відбувався попис кількох сумівських гуртків. Виступала група малих танцюристок з осередку ім. М. Павлушкова, що певно стане адептками українського хореографічного мистецтва. За ними виступав рій ім. Ольги Басараб з деклямаціями з приспівом про повстання УПА. Потім танцювали сумівки - юначки з Палатайну. А сумівська оркестра обдарувала публіку кількома гарно виконаними піснями. Спортові змагання та вдала льотерія увінчали успіх Дня Сумівської Молоді. Але головне значення того „сумівського пікніку" було не в грошових здобутках, а в тому ідейному змісті, що його було вкладено і вдало виконано в тому розваговому з'їзді української молоді й дорослого громадянства серед вільної природи.

Адміністрація того місцевого здвигу була добра, дисципліна показна.

За все це належить щире призначня проводові осередку СУМА ім. М. Павлушкова на чолі з головою М. Лущаком, організ. референтові Ів. Павлюкові, заст. гол. М. Сороці та іншим, імен яких не знаю, хай мені за те вибачать.

Ант. Кущинський

Українець розбудовує Нептун Сіті, Н. Дж.

(Успіхи Євгена Сумика)

Людина є або краплиною води або оливи. Якщо вона є краплиною води, вона піде на дно, а коли є краплиною оливи — вона виплине на верх. Євген Сумик, власник будівельного підприємства свого імени в Нептун Сіті, є безсумніву краплиною оливи, що в дуже короткому часі виплила на поверхню українського та американського життя.

Ми залюбки повторяємо всім і вся при різних нагодах трафаретні фрази про те, що ми є політичною еміґрацією. Але самі фрази є так довго без значення, поки їх не підтвердимо фактами та дійсністю. А дійсність ставить до кожного з нас вимогу включитися в наше нове життя з максимальним використанням наших природних здібностей, нашої освіти та нашої професії.

Тим шляхом пішов Євген Сумик, що приїхав в 1950 р. до Філядельфії з табору в Реґенсбурзі з кількома долярами в кишені, а кілька років пізніше був уже власником будівельного підприємства, що оперувало сумами кількох сот тисяч долярів. Правда, він почав від модної еміґраційної професії карпентера, але ні овертайми ні висока ставка платні на годину не вбила його здорового інстинкту, що це тільки відскочня до його кар'єри та тих можливостей, які стеляться перед ним як будівельним фахівцем.

Євген Сумик є чистокровним львовянином з передмістя Богданівки, заселеної українськими залізничниками, що мали амбіцію своїх дітей випхати на вищий соціяльний щабель. По закінченні місцевої будівельної школи Є. Сумик не спочив на лаврах та приманливих заробітків, але рішив підвищити свої кваліфікації закінченням вищого будівельного Інституту у Варшаві. Він скінчив той інститут в 30-их роках з титулом архітекта та правом проєктувати та провадити великі будови. До одної з них слід зачислити будову „Каси хворих" в Лодзі вартости кількох мільйонів золотих.

Воєнні події перервали його будівельну діяльність та перекинули до табору в Реґенсбургу в Баварії.

По приїзді до Америки та по здобутті маленької готівки він переїхав з Філядельфії до Шикаґа, а з Шикаґа до Нептун Сіті в стейті Ню Джерзі, де вдалося йому закупити кілька парцель з доступом до морського заливу, що стали початком його будівельної кар'єри на терені Америки. На тих парцелях, з початком в спілці з Ю. Рогачем, а потім на власну руку, почав він будувати однородинні люксусові доми, в яких крім житлових вигод старався впровадити певні нотки европейської архітектури та особистого мистецького смаку, що припали до вподоби місцевим покупцям, та які здобули престиж і популярність його фірмі.

Євген Сумик не складає грошей в „панчоху", але купує за них образи та різьби українських мистців. Під теперішню пору Є. Сумик має найбільшу збірку образів Мороза, Грищенка та кілька дуже цінних різьб Архипенка. Стимулом до колектування мистецьких картин була його любов до українського мистецтва, що стало доповненням його фахової праці та духовим відпруженням поза нею. І здається немає другої української родини у світі, що мала б зібрану таку велику колекцію українських мистецьких картин, що п-во Сумики в Нептун Сіті.

Їх дім є нарозтіж відчинений для численних гостей, головно з-поміж мистецького українського світу. Його дружина Іванка своєю культурою творить доповнення до мистецького клімату цього вийняткового дому.

Осяги Євгена Сумика є прикладом великих можливостей нашого нового місця поселення, в яких людина, що має освіту та снагу йти вперед, може добитися значних успіхів.

Лев Яцкевич

Володимир Дорошенко

ЗАВВАГИ З ПРИВОДУ ПОКАЖЧИКА ДО ШЕВЧЕНКА

В 127-му числі „Свободи" помістив д-р Ярослав Рудницький рецензію на 2-ге видання мого покажчика видань Шевченкових творів, що вийшов був напередодні 2-ої світової війни накладом Українського Наукового Інституту у Варшаві*).

Дякуючи ВШ. авторові за написання, а ВШ. Редакції „Свободи" за вміщення цієї рецензії, хочу подати тут свої вияснення з приводу деяких заувак ВШ. рецензента.

Отож 1. Дата 1960 р. на ст. 361-й покажчика зовсім не помилкова, як це думає рецензент, бо моїм завданням було зокінчити свою працю саме цим роком, бо покажчик мав вийти на століття смерти великого Кобзаря України, але тому, що моя книжка появилася не на початку 1961 року, а значно пізніше, то я міг іще включити до неї й деякі видання, що тим часом появилися, але тільки за кілька місяців 1961 року, а не за цілий рік.

2. Моїм завданням було, як це й зазначено на титуловій картці, дати покажчик першодруків Шевченкових творів, хочби вони появилися були спершу в часописах - журналах чи газетах, та видання, що вийшли окремими книжками, брошурами чи листівками. Містити передруки Шевченкових творів, що появлялися по різних часописах, альманахах чи хрестоматіях, не входило ані в моє завдання, ані в завдання Інституту. Лише щоважливіші з наукового боку передруки я зазначив під даним першодруком. Тому рецензент не має жадної рації, коли висловлює бажання „знати ближче про кількість і якість (?) журнальних і газетних передруків Шевченкових творів". Рецензент, як бачимо, не звернув уваги на завдання покажчика, а також не усвідомив собі тих велетенських труднощів, що їх просто не в силі був би поконати упорядник, якби хотів вволити його волю. Адже ж, щоб говорити про кількість передруків, якість тут не при чому, треба б спершу зібрати всі ці передруки, зінвенттаризувати їх, а для цього довелося б створити окрему бриґаду бібліографів і дати їм змогу переглянути всю друкарську продукцію, що містить такі передруки, зінвентаризувати не говорячи вже про іншомовну, а ми ніде не маємо такої комплектної збірки і преси і різних інших видань, де є передруки. Отже жадання рецензента абсолютно нереальне. Розуміється, було б цікаво знати, які саме Шевченкові твори скільки разів передруковано й коли, в якому часі та де найбільше передруковано той чи інший твір. Але це не було моїм завданням.

3. Відмічаючи чотири осередки, в яких найбільше появилося видань Шевченкових творів, Київ, Москва, Вінніпеґ і Львів, рецензент забув зазначити, а це розуміється, було б цікаво знати читачам, що він мав на думці видання 1939-1960 років. Для видань з попередніх років такими осередками були: Київ, Харків, Петербурґ і Львів.

4. Зазначаючи при згаданих ним осередках кількість видань, рецензент чомусь, замість *видань*, уживає слів *сторінки*, що, очевидно може викликати у читачів тільки непорозуміння.

5. Врешті ще одна заввага. Рецензент, підкреслюючи заслуги видавця мого покажчика, каже, що „він не обмежився виключно до фотостатичного передруку, а доповнив Дорошенкову працю новими даними за приблизно 20 років, хоч це вимагало труду і гроша" Дехто з читачів може прийняти цю невдало стилізовану фразу за чисту монету й подумати, що і справді п. Денисюк зробив ці доповнення, потративши на них чимало труду. Розуміться, п. Денисюкові й не снилося цього робити та ще й з великим ніби то трудом. Його заслуга, що надрукував мої доповнення і тільки!

При нагоді цих вияснень я хочу відповісти й на закиди, що їх підносили а то й підносять інші рецензенти, надто за залізною завісою (при принагідних замітках про 1-ше видання покажчика). Мовляв, у покажчику бракує видань мистецьких творів Шевченка — його малюнків, гравюр, різьби, тощо, музикалій до Шевченкових поезій, творів йому присвячених, чи написаних на теми його життя і творчости. Дехто хотів би, щоб у покажчику була й література про поета і його творчість. На це я можу повторити лише те, що сказав угорі: це не було моїм завданням цього мого покажчика, але мало становити зміст дальших, спеціяльних покажчиків. У своїм архіві я мав зібране мало не все, що так чи інакше стосувалося Шевченка. Ще в пляні покійного проф. Михайла Грушевського було перевидати з нагоди столітнього увілею Шевченкового народження покажчик Мих. Комарова з 1903 року, перевірений і доповнений. Цю працю доручив він мені, коли я зачав працювати в бібліотеці НТШ у Львові. Але з відходом М. Грушевського з НТШ, цей його замір став неактуальний і з причини вибуху 1-ої світової війни і дальших подій, і аж згодом перебрав цей плян проф. Олександер Лотоцький, задумавши повне видання Шевченкових творів. Бібліографію видань Шевченкових творів у їх серію як останній XVI-й том. Моя бібліографія літератури про Шевченка як образотворця мала йти в додатку до XII-го тому й була вже вискладана й навіть скореґована, але не ввійшла в той том, бо він надто розрісся через великі, непередбачені розміри монографії покійного проф. Дмитра Антоновича. Проф. думав дати цю мою бібліографію в котромусь із наступних томів, але вибух війни перекреслив ці його пляни, припинивши видання, яке вже не судилося йому докінчити. З цієї самої причини не появилася й моя бібліографія, присвячена життю і творчості Шевченка, яку проф. Лотоцький проєктував видати окремо в двох томах по закінченні видання Шевченкових творів.

Виїжджаючи зі Львова в початку 1944 року, я забрав із собою увесь архів, в тому й усі свої бібліографічні матеріяли: до Шевченка, до Франка, покажчик до „Записок НТШ", словник псевдонімів українських письменників, матеріяли до бібліографії творів М. Драгоманова й літератури про нього й М. Грушевського тощо. Частину цих матеріялів я тримав, прибувши до Праги, у своєму мешканні на Виноградах, а частину в Музеї визвольної боротьби України, де дістав був посаду. Під час збомбардування Музею 14 березня 1945 року, загинули там і мої матеріяли. На щастя, хоч і Виногради впали жертвою бомбордування і навіть потерпіло й наше помешкання, матеріяли про Шевченка і Франка заціліли, але, боячися повторного бомбардування, згодився за намовою покійного Аркадія Животка, мого незабутнього приятеля, дати свій архів на сховання до очолювання ним Українського Історичного Кабінету, що містився в сутеринах чеського Міністерства Освіти, дуже солідного сховища. Виїжджаючи з Праги, вже за совєтської окупації, отже конспіративно, я не міг забрати зданих на переховання в Кабінеті своїх матеріялів, і вони пізніше, в 1948 році попали в руки большевиків та опинилися в архіві історії літератури Академії УРСР, якій чеський комуністичний уряд „подарував" Український Історичний Кабінет. Яка доля постигла в Києві мої збірки, я не знаю. Припускаю, що вони збереглися.

З деяких тамошніх публікацій догадуюся, що совєтські автори їх використовують, розуміється, не згадуючи мого імени.

Втрата зібраних матеріялів незвичайно болюча не тільки для мене особисто, але й для української біліографії, бо ледве чи їх опублікують у Києві, хоч би вони й не загинули. Я вмисне про це тут згадую в тій надії, щоб нагадати про них київській Академії наук: може вона подбає про їх збереження. Розуміється, я можу бути тільки радий, якщо моя праця хоч у якійсь мірі буде використана підсовєтськими бібліографами.

Про розміри і вагу моїх Шевченкіян свідчить той факт, що я особисто переглянув усю українську пресу галицьку, наддніпрянську й еміграційну — від її початку аж до вибуху 1-ої світової війни, та продовжував і далі, оскільки на це дозволяли воєнні обставини, свою нелегку працю. Розуміється, мені вже неможливо було переглянути в комплексі українські газети, що появилися на Україні після вибуху революції, але тамошні журнали і збірники я міг переглядати таки всі. Західньо ж українську пресу я переглянув усю аж до першої окупації краю большевиками. За большевицької окупації я теж продовжував свою працю, так само й під німцями. Тільки заокеанська українська преса була мені мало доступна, бо коли Польща окупувала Західню Україну, то польська цензура сконфіскувала всю закордонну українську пресу, в тому й заокеанську, як „комуністичну" або „націоналістичну". Очевидно й під большевиками і німцями закордонна преса була мені недоступна. Зате за большевиків я міг діставати з Ленінграду потрібні мені Шевченкіяна і Франкіяна з різних давніх і новітніх російських часописів. З чужої преси я теж винотував багато потрібного матеріялу, особливо з польської, користаючи з збірок Оссолінеуму, Баворіянуму й університетської у Львові та бібліотеки Яґайлонської у Кракові, бувши там у 1929 році в поворотній дорозі з Чехії, де працював у Народному Музеї, Слов'янській бібліотеці і в Міській бібліотеці, збираючи чеські матеріяли до Шевченка, Франка, тощо.

Велику допомогу подавали мені за ввесь час моєї праці, тобто від 1910 до 1944, мої численні кореспонденти з цілого культурного світу.

Моя Шевченківська бібліографія, яку я зложив в Українському Історичному Кабінеті, складалася з дванадцяти великих пачок, де картки були уложені за роками в такому порядку: скринька ч. 1 містила картки за роки 1830-1889; ч. 2 за роки 1890-1899; ч. 3 — 1900-1909; 4. — 1910-1919; ч. 5. — 1920-1929; 6 — 1930-1939; 7 — 10-додатковий матеріял за роки 1848-1945 (література про Шевченка, переклади його творів на чужі мови, Шевченко в віршах, оповіданнях та інсценізаціях). У скриньці ч. 11 — були різні матеріяли (мій покажчик з доповненнями і поправками, бібліографія малярської творчости Шевченка); в скриньці ч. 12 покажчики до Шевченка й різна друкована література про нього.

12 скриньок містили бібліографію до Франка: видання його творів, література про нього та мій і Павликів покажчики.

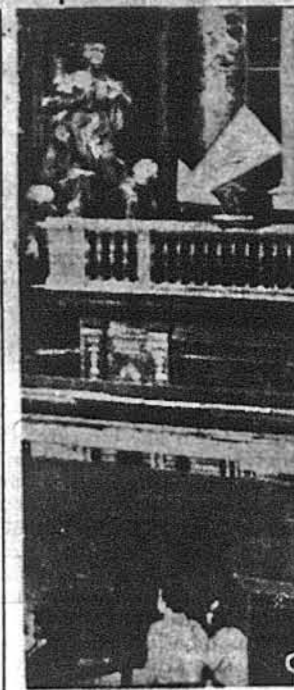
Щоб змалювати цілу вагу моєї втрати, подам іще, що, крім згаданих матеріялів, в моєму архіві були ще пачки з літературою до М. Драгоманова й М. Грушевського, з літературою українознавства, рештою врятованих карток покажчика до „Записок" НТШ, тощо, та велика збірка рідких книжок: кілька пачок, де, крім моїх власних творів, були такі цінні речі, як комплект „Австро - руських споминів" М. Драгоманова, його переписка з Павликом, Франком та іншими діячами. Історія літератури М. Грушевського і С. Єфремова, словарі Уманця, Грінченка й інші, Українська Загальна енциклопедія, комплект „Повного видання творів Шевченка", вид. Українського Наукового Інституту у Варшаві та інші раритети, що дуже придалися б тут мені й іншим дослідникам.

Я був би дуже вдоволений, якби ці рідкі видання були долучені до моєї великої бібліотеки — 10 тисяч томів —, яку довелося мені полишити у Львові і яку за одержаними мною відомостями большевики ніби то вивезли до Києва й передали бібліотеці Академії Наук.

---

*) Ідентичні рецензії на цей мій покажчик умістив д-р Я. Рудницький у двох інших виданнях: у новоульмівських „Українських Вістях" ч. 9 з 30 лютого ц. р. під наг. „Гідне закінчення Шевченківського 1961 року на еміграції" і журналі „Логос", том XIII, кн. 1 під наг. „Капітальна бібліографія Шевченківських видань".

Після вибуху бомби поліція охороняє собор святого Петра в Римі

Стрілка вказує на гробівець Папи Климента X в Соборі св. Петра в Римі, де в суботу дня 14-го липня експльодувала бомба.

Рим. — У зв'язку з вибухом невеликої годинникової бомби, що стався в суботу, дня 14 липня ц. р. в Соборі св. Петра у Ватикані, влада цієї церковної держави започаткувала низку заходів для забезпеки перед майбутніми такими атентатами. Після відкриття собору о год. 6.30 ранку в неділю, дня 15 липня розставлено більшу кількість уніформованих цивільних поліцистів і в самій Церкві і навколо неї. Пам'ятник Папі Климентові X-му по правій стороні базиліки, що був легко пошкоджений бомбою, відгороджено від вірних дерев'яними перегородами. Вибухла бомбо в суботу 14 липня о год. 8.10 вечора, сімдесят мінут після того, як церкву замкнено для відвідувачів і як поліційна стежа перевела інспекцію усіх церковних приміщень. Зокрема охороняє тепер ватиканська поліція статую „Пієти", що її творцем був Мікельанджельо. Ватикан не опублікував ніякої офіційної заяви в справі цього вибуху. В офіційних колах стверджують тільки, що цей вибух був ділом ментально хворої людини. Деякі з італійських часописів зробили з цього вибуху велику сенсацію і твердять, що була підложена ця бомба на знак протесту проти... Вселенського собору.

Американська політика в Ляосі вийде в користь комуністів — твердить Ґолдвотер

Вашинґтон. — Сенатор-республіканець з Арізони Беррі Ґолдвотер твердив в Сенатській Комісії Закордон. Справ, що теперішня американська політика в Ляосі вийде в користь комуністів і приведе до того, що комуністи запанують над цілою південно - східньою Азією. З ним не погоджувався державний секретар Дін Раск, який зізнавав на закритому засіданні, і який казав, що ЗДА майже зовсім не ризикують, коли погоджуються на невтральний кояліційний уряд в Ляосі, бо коли ця кояліція виявиться неуспішною, то Захід не буде в гіршому становищі як тепер. „Коли той уряд буде працювати з успіхом, то ми на тому багато зискаємо в порівнянні з теперішнім станом", — казав Раск. Але сенатор Ґолдвотер твердив, що „невтральний Ляос", — це мрія нереальних політиків, і ЗДА ведуть „безглуздну" політику, домагаючися невтральности Ляосу, бо кояліційний уряд із комуністами, — це перший крок до того, щоб комуністи захопили самі цілу владу.

Айзенгавер вестиме виборчу кампанію за вибір республіканців

Вашинґтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету конґресмен Вілліям Е. Міллер, відвідавши колишнього президента Айзенгавера в дні 13-го липня, заявив після того, що Двайт Д. Айзенгавер погодився цього року вести живу виборчу кампанію. В днях 12 до 13 вересня Айзенгавер мав би виступити в Індіяні, де стараються про перевибір провідника республіканців в Палаті — Чарлз А. Галлека. У вересні мав би він промовляти у Філядельфії і Питсбургу, де кандидує конґресмен Вілліям В. Скрентон на республіканського кандидата на губернатора. 8-го жовтня Айзенгавер має промовляти в Каліфорнії в користь колишнього свого віце-президента Ричарда М. Ніксона, а 15-го жовтня в Бостоні. Айзенгавер є прошений промовляти і в інших місцевостях, але ще не є відомо, куди він погодиться виїхати на виборчу кампанію.

Бальон із хом'яками, мавпами і жуками досліджував радіяцію на висоті 131,000 стіп

Принс Алберт, Саскачеван. — 55 миль на північний схід від Принс Алберт на парашуті спущено з американського бальона 4-ох хом'яків, дві мавпочки і кількох жучків, які на висоті 131,000 стіп пролетіли 1,800 миль, досліджуючи радіяцію. Цей бальон випущено вгору в суботу 14-го липня на Лябрадорі коло Ґус Бей над Атлянтійським океаном, і при тому була кабіна, що важила 450 фунтів із різними приладами та тваринами. Кабінку спущено за допомогою електронічного приладу на літаку, що весь час летів за бальоном. Бальон власність Крайової Аеронавтичної і Комічної Адміністрації ЗДА. Ці тварини вгорі були виставлені на 50 відсотків тієї радіяції, при якій людина мусить відбувати свій лет по космічних просторах. Кабіну зловив гелікоптер, в якому був представник Аеронавтичної Адміністрації д-р Вебб Геймейкер із дослідньої лябораторії в Моффит Філді, в Каліфорнії. Д-р Геймекер ствердив, що всі тварини згинули тому, що зле функціонували в кабіні ті прилади, які мали реґулювати температуру і кисень. Таким чином досліди над впливом космічних променів на життя не вдалися цим разом.

● **Комунокитайці** почали відводити свої військові з'єднання зі зайнятої ними індійської території в долині Ґалван в Кашмірі. Індійський уряд висловив надію, що Пейпінґ виведе взагалі своє військо з цієї області.

● **Мері Морґарет Ревелл**, 24-літня пливачка з Дітройту, Миш., у ЗДА, переплила дня 15 липня ц. р. туди й назад Дарданельський пролив. Тривав цей переплив дві години, 46 мінут і 11 секунд. Це перший, встановлений офіційно, рекорд цього роду. В 1953 р. Флоренс Чедвік переплила цю саму туру за одну годину, 58 мінут і 8 секунд, але осяг не був підтверджений офіційними спортовими колами.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 21-го ЛИПНЯ 1962:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 117, в год. 7:00 веч., в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7-ма вул. Побір вкладок від год. 6:00 веч. — Р. Іваницький, секр.

ЧЕСТЕР, Па. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 156, в год. 7:30 веч. Просимо всіх членів про присутність. — В. Новак, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Відд. 175, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при вул. Мартин. — С. П. Крупка, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372, в год. 7:30 веч., в Ігел Голл, 210 Church St. Проситься членів прибути, щоб відібрати свої чеки-дивіденду та полагодити деякі важливі справи. — П. Шило, рек. секр.

ЕМБРИДЖ, Па. — Піврічні Збори Б-ва св. Василія Великого, Відд. 161, в год. 7:00 веч., у відділовій залі. Крім піврічних звітів і роздачі дивіденди буде звіт делеґата із 25-ої Конвенції УНСоюзу, як також й інші справи. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Чорноморська Січ", Відд. 14, в год. 7:30 веч., в Січовій залі, при 508 — 18 Еве. Проситься членів прибути та відібрати свої чеки-дивіденду. — М. П. Отрок, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Зоря", Відд. 69, в год. 7:00 веч., при 33 Іст 7-ма вул. Проситься всіх членів прибути на означений час та вирівняти членські вкладки. — Іван Різник, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Піврічні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 234, в год. 7:30 веч., в УНДомі. В програмі: звіт делеґатів із 25-ої Конвенції УНСоюзу та поправка до статуту Т-ва. — І. Іваник, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Побір членських вкладок Відд. 397 від год. 3:00 до 4:30 по пол., під ч. 847 Н. Френклін. Просимо не залягати із вкладками, бо цим можете собі пошкодити. — О. Штогрин, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 64, в год. 7:30 веч., у Вінярського. Запрошуємо всіх на Збори. — І. Вурний, секр.

Посмертні згадки

Іван ГРОЗІНСЬКИЙ — довголітній секретар 383 Відд. УНСоюзу у Бриджпорті, На., помер в дні 12-го липня 1962 р., по короткій недузі, на 65-му році життя. Покійний народ. в селі Ступниця, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1912 р. Впродовж цілого свого життя брав активну участь у громадському житті та був одним із фундаторів укр. греко-кат. церкви св. ап. Петра і Павла. Крім цього та членом ще й інших українських Організацій. Покійний полишив у великому смутку дружину Людвину, 5 синів: Петра, Володимира, Івана, Михайла і Стефана та одну доньку Анну, 12 внуків і 2 правнуків, 2 братів і одну сестру в Украні. Похорон відбувся 16-го липня ц. р., з пох. заведення до греко-кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а звідси на парафіяльний цвинтар св. ап. Петра і Павла, при численній участі Родини, Приятелів, кол. Співпрацівників, Знайомих та Членів Відділу. — В. Н. П.!
Н. Хома, рек. секр.

Михайло РІЙ, — довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 211 УНСоюзу в Стаплетоні, С. Ай., Н. Й., помер на 41-му році життя в дні 24-го червня 1962 р. Покійний полишив у смутку дружину, 2 синів, маму і 2 братів. Похорон відбувся 28-го червня ц. р., з пох. заведення на кладовище Ocean View Cemetery, Staten Island, N. Y., при участі Родини, Знайомих і Членів Відділу. — В. Н. П.!
Т. Соколовський, секр.

Тарзан, ч. 4873. Дейвід Стіл жартує...

Тарзан і Вілліямс лементували після свого ув'язнення.

— Нас мусів хтось зрадити, — пояснював мавполюд.

— Зовсім так! — почувся насмішливий голос. І Дейвід Стіл з'явився в дверях халупи.

Він увійшов і злобно копнув простягненого Вілліямса.

— Гальо, ти свине... Я маю присмну несподіванку для вас і вашого приятеля.